

VID uzrauga patiesā labuma guvējus

Avots: iFinances

No Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma (NIL likums) normām izriet, ka Valsts ieņēmumu dienests (VID) kā uzraudzības un kontroles institūcijai ir piešķirta plaša rīcības brīvība par minētā likuma pārkāpumiem katrā konkrētajā gadījumā noteikt likuma subjektam piemērojamo sankciju vai uzraudzības pasākumu veidu un apmēru, tā savā 2023.gada 28.decembra spriedumā lietā SKA-169/2023 atzina Senāts.

VID ar rīkojumu Nr.456 apstiprinātās vadlīnijas "Sankciju noteikšanas vadlīnijas par Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas Legalizācijas novēršanas likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma pārkāpumiem Valsts ieņēmumu dienesta uzraudzībā esošajiem likuma subjektiem" ir izstrādātas, lai nodrošinātu ārējo tiesību normu – NIL likuma – vienveidīgu un paredzamu piemērošanu un privātpersonu tiesību ievērošanu. Vadlīnijas veicina vienlīdzīgu sankciju piemērošanu, un arī sašaurina VID rīcības brīvību sankciju piemērošanā. Tās ir saistošas pašai iestādei, nevis privātpersonai, un tās nosaka detalizētākus kritērijus piemērojamo sankciju veida un apmēra noteikšanai noteiktajos apstākļos. Vadlīnijas ir arī vērstas uz soda noteikšanas procesa lielāku caurskatāmību un vienveidīgu praksi, kas vērsta uz konkrētu mērķi – nodrošināt privātpersonu tiesību un vienlīdzības principa ievērošanu.

Pārkāpums rodas, kad likuma subjekts neievēro nevis vadlīnijas, bet gan konkrētā likuma prasības, kuru praktiskai piemērošanai ir izstrādātas vadlīnijas. Arī sankcijas likuma subjektam, tiek piemērotas par likuma pārkāpumu, nevis vadlīniju neievērošanu.

NIL likums neparedz īpašu regulējumu attiecībā uz patiesā labuma guvēja pazīmēm atkarībā no juridiskās personas veida vai darbības būtības, bet nosaka vienotus kritērijus patiesā labuma guvēja noskaidrošanai. Juridiskā persona ir juridiska fikcija, ko vienmēr kontrolē fiziska persona. Līdz ar to nav iespējama

situācija, kurā juridiskai personai, arī biedrībai, vispār nepastāv patiesais labuma guvējs. Tādējādi arī biedrības patieso labuma guvēju noskaidrošanai ir piemērojams minētajā likumā noteiktais regulējums.

Vienlaikus nav izslēgtas situācijas, kurās patiesā labuma guvēja noskaidrošana var būt apgrūtināta vai noteiktos apstākļos pat neiespējama. Šādos gadījumos, ir piemērojama minētā likuma 18.panta 7.daļa. Šajā tiesību normā ir paredzēta patiesā labuma guvēja noteikšanas kārtība gadījumos, kad likuma subjekts ir izmantojis visus iespējamus noskaidrošanas līdzekļus, bet objektīvi nav izdevies noskaidrot nevienu fizisko personu – patieso labuma guvēju –, kā arī izslēgtas šaubas, ka juridiskajai personai ir cits patiesais labuma guvējs. Šādos gadījumos minētais likums arī nosaka likuma subjekta pienākumu atbilstoši pamatot un dokumentēt darbības, ko likuma subjekts veicis, lai noskaidrotu patieso labuma guvēju.